

Bencsik Márta

A médiatartalomra vonatkozó előírások a Médiatanács gyakorlatában

Kiegyensúlyozottság

Egy kis statisztika

57 elsőfokú, és kettő másodfokú határozat a Médiatanács 2011-es mérlege az Smtv. alapján elbírált kiegyensúlyozottsági ügyekben. Ezen kívül az NMHH Hivatala 28 kiegyensúlyozottsági kérelem ügyében hozott – négy kivétellel – elutasító határozatot, illetve eljárást megszüntető végzést.

Az eljárások száma – annak ellenére, hogy az új szabályozás a korábbi panaszok helyébe lépő kiegyensúlyozottsági kérelmek előterjesztését *bárki* számára lehetővé teszi¹ - a hajdani Panaszbizottság utolsó éveinek adatait idézi, amikor a panasz intézménye kiüresedett, és a kiegyensúlyozatlan tájékoztatás miatt sérelmet szenvedettek nem a panaszbizottsági eljárásoktól várták a jogsértés orvoslását. Míg a „fénykornak” tekinthető 2002-es, 2006-os választási években 150 körül volt a kiegyensúlyozottsági kifogások száma, 2009-ben 82, 2010-ben 69 panaszt bíráltak el az eljáró tanácsok, és a tavalyi ügyek mennyisége megegyezik ezzel a nagyságrenddel..

A kiegyensúlyozottsági kérelmek elbírálásánál folytatott jogalkalmazói gyakorlat értékelése során a következtetések levonásához nagyobb merítés szükséges, így az elemzésbe bevontuk a 2012 első negyedében született 79 médiatanácsai és 1 hivatali határozatot.²

A tartalmi elemzés előtt fontos néhány adatot áttekinteni:

A Médiatanács által eddig tárgyalt 137 ügyből 109 a közszolgálati médiaszolgáltatók műsorait érintette. A Magyar Televízió ellen 90 esetben éltek kiegyensúlyozottsági kérelemmel, a Duna Televízió műsorszámait 12, a Magyar Rádió médiaszolgáltatását 7 kérelmező találta kiegyensúlyozatlannak.

A Médiatanács egyetlen esetben sem állapította meg a közmédiát érintően a tájékoztatás kiegyensúlyozottságának a megsértését.

¹ „Mttv. 181.§ (1) Az Smtv. 13. §-ában és e törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott kiegyensúlyozottsági kötelezettség megsértése esetén a kifejezésre nem juttatott álláspont képviselője, illetve bármely néző vagy hallgató (a (2)–(6) bekezdés alkalmazásában a továbbiakban: kérelmező) hatósági eljárást kezdeményezhet. ...”

² Az elemzés alapjául a Médiatanács illetve az NMHH honlapján 2012. április 25-ig teljes indokolással nyilvánosságra hozott döntések szolgáltak.

A TV2 és az RTL Klub műsoraival kapcsolatban megfogalmazott kiegyensúlyozottsági kérelmeket előbb a Hivatal bírálta el, majd e csatornák 2011. október 5-én jelentős befolyásoló erővel rendelkező médiaszolgáltatóvá minősítését követően az Mttv. 181. §-a szerint a Médiatanács hatáskörébe került a kiegyensúlyozottsági ügyekben való döntés. A TV2 műsoraival kapcsolatban 7 hivatali és 11 médiatanácsi döntés született, két esetben állapította meg a Tanács, 2 ügyben a Hivatal a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének a megsértését és a médiaszolgáltatót közlemény közzétételére vagy a kérelmező álláspontja közzétételére kötelezte.

Az RTL Klub hírműsoraival kapcsolatban 7 hivatali és 5 médiatanácsi eljárás folyt. Egy elmarasztaló döntés született.

Az ismételt kiegyensúlyozottsági kérelmekkel érintett médiaszolgáltatók körében ott találjuk még az ATV-t 7, a Hír TV-t 5, az ECHO TV-t 2 kérelemmel. Közülük az ATV médiaszolgáltatását találta egy alkalommal kiegyensúlyozatlannak a médiahatóság.

A kérelmezők köre tovább szűkíti a tulajdonképpeni kiegyensúlyozottsági eljárásokat. A korábbi Panaszbizottság állandó „ügyfelei” továbbra is aktívnak bizonyultak, így pl. a Reális Zöldek Klub 12 esetben élt kérelemmel, a Magyar Rádió médiaszolgáltatásával kapcsolatos kiegyensúlyozottsági kérelmek mindegyike kettő híján e szervezettől származik, de a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményeinek megsértése miatt továbbra is egy parlamenti párt ontotta a beadványokat, a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom fordult összesen 46 alkalommal fordult a hatósághoz.

A többi kérelmező – a nyilvános adatokból következtetve - inkább civilnek mondható, a közmédiával kapcsolatban terjesztett elő kifogást, illetve mindössze néhány esetben nyújtott be kérelmet egy-egy önkormányzat vagy állami szervezet.

2010-ben a Médiatanács az elé került elsőfokú ügyek közül 27 esetet érdemben vizsgált, majd határozatban elutasította a kiegyensúlyozottsági kérelmeket. 30 eljárást pedig végzéssel megszüntetett, amelyek között a kifogás vagy a kérelem elkésztése okán érdemi vizsgálat alá nem vett ügyek éppúgy előfordultak, mint gyakorlatilag vizsgált, ám hatáskör hiányát megállapító döntések.

Idén március végéig 73 olyan ügyet talált a hatóság, amellyel érdemben – főként a beadványok elkésztése miatt – nem kellett foglalkozni. Ennyi eljárást szüntetett meg végzéssel, amelyek mellett 4 elutasító határozat áll. A kiegyensúlyozott tájékoztatás megsértését két ügyben állapította meg a Médiatanács. Mindkét ügy a TV2 hírműsorát érintette, a Jobbik kérelmei alapján.

A múlt évi hivatali döntések között nagyrészt olyat találunk, amelyekben a hatóság érdemi vizsgálatot követően döntött a kérelem elutasításáról. E 19 határozaton kívül 7 esetben végzésben szüntette meg az eljárást a médiahatóság, 3 ügyben pedig megállapította a

kiegyensúlyozott tájékoztatás sérelmét és közlemény közzétételére kötelezte a médiaszolgáltatókat. A Hivatal az nmhh.hu honlap tanúsága szerint 2012 március végéig mindössze egyetlen kiegyensúlyozottsági kérelmet bírált el saját hatáskörben. A tavalyi adatokkal összevetve ez óriási csökkenés, amelynek csak egyik indoka lehet, hogy 2011 október 5-e óta a TV2 és az RTL Klub, mint jelentős befolyásoló képességű szolgáltatók, médiaszolgáltatását érintő kiegyensúlyozottsági kérelmek elbírálása a Médiatanács hatásköre. Ugyanakkor egy negyedév messzemenő következtetések levonására nem alkalmas, egyelőre csak annyit állapíthatunk meg, hogy érdekes ezt az adat.

Mindezek alapján azt a következtetést is levonhatnánk, hogy a széleskörű jogosítványokkal rendelkező médiahatóság nagyon visszafogott volt a kiegyensúlyozottsági kérelmek elbírálása során, hiszen a határozatokban visszatérő elem a szerkesztői szabadság többszöri deklarálása. Érvényesült a sajtószabadság, és a médiaszolgáltatókat nem korlátozták abban, hogy maguk döntsék el, hogyan állítják össze műsoraikat..

1. Ha azonban a számadatoknál tovább megyünk és a döntésekből kirajzolódó jogalkalmazói gyakorlatot tekintjük át, érzékelve a konkrét ügyek és döntések mögötti médiahatósági szándékot is, éppen nem a demokratikus közvélemény kialakulása és működése érdekében tevékenykedő jogalkalmazást észlelhetünk. A visszafogottság ebben az esetben nem a szólásszabadságot erősíti, hanem a „hivatalos helyes állásponton alapuló monopolisztikus közvélekedés”³ elősegítése irányába hat. A jogalkalmazás jellemzői az alábbi pontokban ragadhatók meg leginkább: A joggyakorlat meglehetősen „hajlékony”, ami mind a konkrét ügyek érdemi elbírálásánál, mind abban érzékelhető, hogy egyáltalán beavatkozik-e a hatóság, vagy a jogi megítélés helyett etikai kérdésnek tekinti a kiegyensúlyozottság sérelmét felvető kifogást.
2. Beavatkozás csak a kereskedelmi televíziók médiaszolgáltatásával kapcsolatban volt tapasztalható annak ellenére, hogy számos nagy port felvert, és a laikus nézők által is törvénysértőnek tekintett botrányos ügy éppen a közmédiában fordult elő, de a közszolgálati médiaszolgáltatás értékelése tartalmi vonatkozásban tabunak tűnik a hatóság számára.
3. Az ügyek vizsgálatánál illetve az érdemi kivizsgálás elmaradásánál kiemelt szerep jut az eljárási hibák keresésének: a hatóság a törvényi előírásokon kívül egyéb - nyilvánosan kötelezővé nem tett – nehezen teljesíthető követelményeket kér számon a kérelmezőkön, amelyek nem teljesülése esetén az ügyek érdemi elbírálását mellőzheti.
4. Az új szabályozás szubjektívebb jogalkalmazásra ad lehetőséget. Bár a régi médiatörvény panasz eljárásánál megkövetelt „érintettség” miatt egyfajta félreértelmezett válaszadási jogként működött a panasz intézménye, a kötött szabályrendszerben a releváns nézeteket könnyebb volt megtalálni, a tájékoztatás

³ 165/2011. (XII.20.) AB határozat

tényszerűségét és kiegyensúlyozottságát objektívebben lehetett megítélni, mint az Mttv. által teremtett helyzetben, ahol bárki panasszal élhet, de csak a leglényegesebb álláspontok számítanak.

5. A hatóságnak konzekvensebb magatartást kellett volna tanúsítania a Jobbik beadványaival kapcsolatban, amely egyértelműen a politikai marketing egyik eszközeként kezelte a kiegyensúlyozottság jogintézményét. A Jobbik a vizsgált időszakban 46 panaszt nyújtott be, zömében azt kifogásolva, hogy az adott médium nem tájékoztatott valamilyen párteseményről, artikulált álláspontról. Az ügyek vizsgálata alapján jól látszik az jogintézmény funkcióját megőrizni kívánó hatósági törekvés, mégha a jogalkalmazás nem is volt mindig következetes.

Álláspontunkat a következőkben részletesen is kifejtjük.

Értelmezési kérdések

A tájékoztatás kiegyensúlyozottsági követelményeinek előírása nem a 2011-től hatályos médiaszabályozás sajátossága. Célja és alkotmányos indoka, amint azt az 1/2007. (I.18.) AB határozat megállapítja, hogy „a politikai közösség tagjai közérdekű kérdésekben a releváns vélemények ismeretében alakíthassák ki álláspontjukat.” A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 4.§ (1) bekezdése tartalmazta a korábbi előírást,⁴ amely a kötelezettségek vonatkozásában ugyanazokat a követelményeket állapította meg, mint az Smtv. 13. §-ának - a 2011. április 6-i módosításig 13. § (2) – rendelkezése: *„Smtv. 13. § A tájékoztatási tevékenységet végző lineáris médiaszolgáltatások kötelesek a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről az általuk közzétett tájékoztató, illetve híreket szolgáltató műsorszámokban sokoldalúan, tényyszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. E kötelezettség részletes szabályait törvény az arányosság és a demokratikus közvélemény biztosítása követelményeinek megfelelően állapítja meg.”*

Tájékoztató és híreket szolgáltató műsorok

A kiegyensúlyozottsági követelményeknek az Smtv. szerint a tájékoztató és híreket szolgáltató műsorokban kell érvényesülni. Néhány kérelmező ennél tágabb körben kifogásolta a műsorszámok egyoldalúságát, számon kérve a tudományos műsorokon is a többféle nézet és elmélet bemutatását. Az 558/2011. (IV.28.) számú határozatban, amely a Kossuth Rádió Tér-idő c. műsorának a magyar östörténetéről szóló adása elleni kiegyensúlyozottsági kérelmet

⁴ Rttv.,4. § (1)A közérdeklődésre számot tartó hazai és külföldi eseményekről, vitatott kérdésekről a tájékoztatásnak sokoldalúnak, tényyszerűnek, időszerűnek, tárgyilagosnak és kiegyensúlyozottnak kell lennie.”

érdemi vizsgálat nélkül elutasította, a Médiatanács nyilvánvalóvá tette, hogy a tudományos műsorok nem tartoznak azon műsorszámok körébe, ahol a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó előírásoknak érvényesülni kell. Rögzítette, hogy „a tudományos témákat, hipotéziseket feldolgozó műsorszám nem tartozik a politikai vagy közéleti eseményeket elemző tájékoztató, illetve hírműsorszámok kategóriájába, azaz nem minősül olyan tartalmat közvetítő műsorszámnak, amely tekintetében a jogalkotó előírta a sokoldalúság, tényyszerűség, időszerűség, tárgyilagosság és kiegyensúlyozottság követelményeit.” Ugyanígy járt el a médiahatóság a Magyar Televízió m2 csatornáján sugárzott „Mindentudás Egyeteme - Beszélgetések a víz és a társadalom kapcsolatáról” című műsorszámával kapcsolatban benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelem ügyében hozott 920/2011. (VII.6.) számú végzésében, ahol az eljárást azért szüntette meg, mert a tudományos ismeretterjesztő műsorszámmal szemben nem állnak fenn a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó követelmények.

A fenti két ügyből az tehát kiderül, mit *nem* tekint a Médiatanács tájékoztató műsorszámnak, az azonban a határozatok indokolási hiányossága miatt nem világos, milyen szempontok szerint tekint annak egy műsorszámot. A 458/2012. (III.7.) számú MT határozat a Sátoraljaújhelyi Önkormányzatnak az RTL Klub sátoraljaújhelyi bob baleseteket feldolgozó Fókusz c. műsora elleni kiegyensúlyozottsági kérelmében foglalt állást. A médiaszolgáltató vitatta, hogy a Fókusz tájékoztató műsor lenne, a Médiatanács azonban - a kérelmet egyébként elutasító határozatában - nem indokolta meg, hogy miért tartotta a műsort azon műsorszámok körébe tartozónak, ahol a kiegyensúlyozottsági követelményeknek érvényesülni kell. Ugyanez a probléma vethető fel a Médiatanács 92/2012. (I.11.) számú végzése kapcsán is, amelyben a kiegyensúlyozottsági kérelem elkésettsége miatt szüntette meg a hatóság az eljárást, de a kérelmet, amelyet – egyebek mellett - a Frizbi két adásában közzétett, a védőoltások veszélyeit feldolgozó „tájékoztatás” tárgyilagosságot és tényyszerűséget sértő volta miatt nyújtotta be az Országos Tisztiorvosi Hivatal, a Médiatanács befogadta. E végzésből sem derül ki, miért tekintette tájékoztató műsornak a talk show-t a hatóság. A Napló egyik, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat által Székelyföldre küldött orvosok csíkszentdomonkosi tevékenységét dokumentáló adása miatt a kérelmezők azért fordultak a hatósághoz, mert szerintük a riport elferdítette a valóságot, néhány célzatosan kiválasztott helyszín valamint összevágott interjútorodékek és a műsorkészítő szövege révén olyan színben tüntetette fel a székelyföldi községet, amelyben mind az egészségügy, mind általában a lakosság életvitele szempontjából harmadik világi állapotok uralkodnak, és ez mélységesen sérti az ott élő közösség valós értékrendjét, a 21. század civilizációs körülményeihez illeszkedő életvitelét. A Médiatanács kiegyensúlyozottsági kérelemként kezelte a beadványt, és annak az Mttv. 181.§-ának rendelkezései szerinti elkésettsége miatt szüntette meg az eljárást, de nem tért ki a 1760/2011. (XII.1.) számú végzés indokolásában arra, miért lehetett tájékoztató műsorszámokra vonatkozó rendelkezést alkalmazni a Naplóra.

Az Mttv. világos definíciót nem fogalmaz meg a tájékoztató műsorszám meghatározására, csak a politikai tájékoztató műsorszám szerepel az Mttv. 203. §-ában az értelmező rendelkezések 56. pontjaként. A korábbi Rttv. 4.§ (1) bekezdése a kiegyensúlyozottsági kötelezettségeket a *tájékoztatásra* állapította meg, az Mttv.12.§ azonban - az Smtv. 13. §-ára utalva - ennél szűkebb körre, a *tájékoztató és híreket szolgáltató műsorszámokra* írta elő azokat. A két rendelkezés összevetése arra enged következtetni, hogy a *tájékoztatás* valamint a *tájékoztató és híreket szolgáltató műsorszámok* nem azonos fogalmat takarnak. Ebben az esetben az eddigi döntések alapján azt a következtetést is levonhatjuk, hogy a médiahatóság az 1996-os törvény szabályainak megfelelő joggyakorlatot folytatja, kiterjesztően alkalmazva az Smtv. 13. §-át, amelynek eredményeképpen sérül a véleményszabadság korlátozhatóságáról már a 30/1991. (V.26.) AB határozatban deklarált azon elv, mely szerint „a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni.”

Természetesen lehet annak indoka, ha egy első látásra magazinműsornak vagy szórakoztató műsornak tűnő műsort tájékoztató műsorszámnak tekint a hatóság. Ennek azonban a határozat vagy végzés indokolásából egyértelműen ki kell derülni, a döntésnek tartalmazni kell azokat a szempontokat, amelyeket mérlegelve a jogalkalmazó úgy határoz, hogy világos törvényi definíció hiányában is számon kérhető az adott műsorszámon, esetleg műsortípuson a kiegyensúlyozottsági követelmény. Ennek elmaradása okkal veti fel a kiterjesztő jogalkalmazás nemkívánatos lehetőségét.

Elmaradt tájékoztatás

Az elmaradt tájékoztatás kifogásolása tulajdonképpen a műsorok szerkesztésére irányuló szándék, beleszólás a programok összeállításába. Az elmaradt tájékoztatás miatt – egy eset kivételével - kizárólag a Jobbik Magyarországért Mozgalom nyújtott be kiegyensúlyozottsági kérelmeket médiahatósághoz. A médiaszolgáltatásban való szereplését kevésnek tartó párt minden alkalommal azt kifogásolta, hogy az általa szervezett sajtótájékoztatókról és egyéb sajtóeseményekről nem tájékoztattak a médiaszolgáltatók. A hatóság az ügyek elbírálása során mindvégig azt az álláspontot képviselte, hogy a médiaszolgáltatókat az Mttv. 3. §-ának alapvető rendelkezéséből kiindulva, mely szerint a médiaszolgáltatás tartalmának meghatározása szabad, a médiaszolgáltatókat nem terheli tájékoztatási kötelezettség, a szerkesztői szabadság alapján állítják össze műsoraikat, választják ki a közönségük számára hírértékkel bíró eseményeket és döntenek arról, hogy azok feldolgozása során kiket szólaltatnak meg. A Jobbik által az elmaradt tájékoztatás miatt benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelmeket érdemi elbírálást követően 17 esetben (pl. 784/2011. (VI.8.), 1227/2011. (IX.27.), 1330/2011. (X.5.) MT határozatok, TA-664-7/2011. számú hivatali határozat) utasította el a hatóság. A határozatokban visszatérően hivatkoztak az Smtv. 4. §-ának az indokolására, amely megfogalmazta, hogy „senkinek nincsen alanyi joga arra, hogy követelje bármely médiumban való szereplését, illetve véleménye abban való közzétételét.”

Sokoldalúság - kiegyensúlyozottság

Az elmaradt tájékoztatás miatti kérelmekről való döntések némelyikének indokolásában (pl. 627/2011. (V.11.) határozat) megjelent az a hatósági vélemény, hogy az Smtv. alapján a politikai, közéleti hírekkel kapcsolatos beszámolók kiegyensúlyozottságának nem törvényi előfeltétele, hogy a médiaszolgáltató valamennyi párt és egyéb szervezet álláspontját, véleményét megjelenítse egy adott hír kapcsán. A kiegyensúlyozott tájékoztatás azt jelenti, hogy amennyiben egy közérdeklődésre számot tartónak tekintett eseményről tájékoztatnak, akkor az eltérő álláspontoknak hasonló terjedelmű megjelenést biztosítanak a médiaszolgáltatók. Azt ugyanis nem teheti meg egy médiaszolgáltató, hogy egy közérdeklődésre számot tartó hír kapcsán elhallgasson bizonyos álláspontokat, olvasható a határozatokban.

Ezt az értelmezést tovább bontotta a TA-9840-4/2011 számú 2011. május 25-én kelt, a Jobbik kiegyensúlyozottsági kérelmét elutasító hivatali határozat. A kérelmet a Tények műsora ellen amiatt nyújtotta be a párt, mert a Jobbik kivételével a többi ellenzéki párt reagálhatott a Fidesz frakcióvezetőjének ominózus mondatára: „akinek nincs semmije, az annyit is ér, aki nem vitte semmire az életben, az annyit is ér. Az indokolásból kiderül, nem sérül a kiegyensúlyozott tájékoztatás azzal, ha az *összes* véleményt nem szerkesztik adásba egy téma kapcsán. A médiaszolgáltató szabadsága, hogy az *azonos vagy hasonló* vélemények közül kiét teszi közzé. Az adott ügyben a Jobbik álláspontja nem különbözött a többi pártétól, így a tájékoztatás kiegyensúlyozott volt. Hasonlóan döntött a Médiatanács a 374/2012. (II.22.) számú határozatában is. A kiegyensúlyozottsági kérelmet elutasító határozatában azt az érvelést fejtette ki, hogy „a közösséget érintő ügyekről szóló tájékoztatásnak, híradásnak meg kell jelenítenie a szembenálló nézeteket, egy adott kérdéssel összefüggésben megfogalmazott releváns álláspontokat kell a közösség számára összegyűjteni és bemutatni.” Ez azonban nem egyenlő azzal, hogy az összes ellentétes véleményt közölni kell egy műsorszámban, és azt sem jelenti, hogy a különböző nézeteket vallóknak személyesen kell megjelenni. Az adott ügyben a kormány egykulcsos adóra vonatkozó nézeteivel szemben az MSZP lényegében ugyanazt az álláspontot képviselte mint a Jobbik, így az ő megszólalása elegendő volt a tájékoztatás kiegyensúlyozottságához.

A 743/2011. (VI. 1.) számú határozat a kiegyensúlyozottsági követelményt más aspektusból közelíti meg. Itt a Jobbik kérelmét elutasító döntésben a hatóság leszögezte, hogy az a tény, hogy egy adott hírrel kapcsolatos összes létező álláspont nem kerül bemutatásra, nem jelenti a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének figyelmen kívül hagyását, amennyiben a rendszeresen jelentkező híradások tartalma révén a kiegyensúlyozott tájékoztatás megvalósul. A konkrét ügyben a párt az elmaradt véleményt megelőző és azt követő napon is

megnyilvánulhatott a műsorban ugyanabban a kérdésben, így a törvényi kötelezettség nem sérült.

Kiegyensúlyozottság – a közzétett releváns nézetek időtartama, a vélemények száma

A jogalkalmazás általában akkor tekint egy tájékoztatást kiegyensúlyozottnak, ha az eltérő vélemények közzétételére közel azonos időtartamban kerül sor. Ez fogalmazódott meg több döntésben, pl. a fent már hivatkozott 627/2011. (V.21.) számú határozatban, amely az eltérő álláspontok „hasonló terjedelmű” közzétételéről beszél. Ez az elv azonban némiképp cizelláltan jelenik meg egy másik döntésben.

A 921/2011. (VII. 6.) számú határozatával a Jobbik kiegyensúlyozottsági kérelmét elutasította a médiahatóság, amelyet a párt azért terjesztett elő, mert megítélése szerint a Magyar Televízió élő vitaműsorában a többi párt képviselőjéhez képest a jobbikos országgyűlési képviselő aránytalanul kevesebb időt kapott mondandója kifejtésére, és őt a műsorvezető több alkalommal is félbeszakította. A Médiatanács döntésében leszögezte, hogy egy élő vitaműsortól nem várható el, hogy a megszólalók pontosan ugyanannyi időtartamban beszéljenek, és attól nem válik kiegyensúlyozatlanná a műsor, ha a szereplők beszédideje nem egyezik másodpercre.

A döntések alapján a vélemények megfogalmazóinak a száma sem releváns feltétlenül a kiegyensúlyozottság szempontjából. A Médiatanács 674/2011. (V.18.) számú, a kiegyensúlyozottsági kérelmet elutasító határozatában nem értett egyet a kérelmező azon érvelésével, hogy eleve nem lehet kiegyensúlyozott az a műsor, amelyben az egyik álláspont képviselői szám szerint többen vannak az opponens véleményénél. A hatóság álláspontja szerint a nem egyenlő számarány nem jelent ab ovo kiegyensúlyozatlanságot, mert „a műsorszám kiegyensúlyozottságának egyedüli mércéje az ott elhangzott, egymással ellentétes vélemények aránya, azok kifejtésének módja és az ezek alapján a nézőknek, hallgatóknak nyújtott tájékoztatás minősége adja.”

Mindezek a sajtószabadság tiszteletben tartását mutató hatósági döntések készítették elő a terepet a demokrácia működése szempontjából fontos, a közügyeket és kormányzati döntéseket érintő nyilvános kritika közmédián általi elhallgatásának támogatásához. Az elemző úgy tapasztalta, és alább ezt be is mutatja, hogy ez a folyamat fokozatosan alakult ki, a látszatra a sajtószabadság tiszteletéről árulkodó döntések nagyjából egy év alatt váltak alkalmassá arra, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatásra aplikálva egy antidemokratikus rendszer kerekedjen belőlük. A kiegyensúlyozottság rettentően szűk értelmezése, a tényszerűségi vizsgálatot a szakmai-etikai elvárásokkal azonosító és jogilag kikényszeríthetetlennek minősítő, a tárgyilagosságot még csak elvárásként sem megfogalmazó jogalkalmazás azt az üzenetet hordozza, hogy csak a deklaratív

(törvény)szöveg szintjén van szükség „kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos és felelős tájékoztatásra”, mely „a lehető legtöbb társadalmi réteghez” kíván szólni.⁵

Tényszerűség

Valótlan látszatot keltett az m1 híradója a híradás kiegyensúlyozatlansága miatt eljárást kezdeményező kérelmező szerint azzal, hogy az államadósságot vizsgáló parlamenti albizottság felállításáról szóló tudósításban nem tértek ki arra, hogy az államadósság keletkezésében milyen szerepe volt a 2002 előtti kormányzatoknak, és ezzel azt a látszatot keltette, hogy az államadósság kizárólag 2002 és 2010 között keletkezett, és ahhoz nem járultak hozzá – egyebek mellett - az első és második Orbán-kormány adósságot növelő intézkedései. A Médiatanács 712/2011. (V.25.) számú határozatában a kérelmet elutasította, és megállapította, nem eredményezte a tájékoztatás kiegyensúlyozatlanságát, hogy a köztelevízió tudósításában nem tett említést a 2002 és a rendszerváltás előtti politika államadósság kialakulásában játszott szerepéről, és a híradásban a szocialista kormányokat emelte ki, hiszen a hír alapja a 2002-2012 közötti szocialista kormányok felelősségét vizsgáló albizottság létrejötte, amely csak ezzel a témával foglalkozik, így a tudósításból nem hiányzott a kérelemben szereplő tájékoztatás. A hír a bizottság megalakulásával kapcsolatban közölte a parlamenti pártok reakcióit, és ez elegendő volt a kiegyensúlyozottsághoz a médiahatóság megítélése szerint. Az álláspontunk szerint tényszerűen féloldalas tájékoztatás tehát nem eredményezte az Smtv. 13. §-ának a megsértését a jogalkalmazó értékelése szerint.

Több későbbi határozat is kiemeli (pl. 109/2012. (I.18.), 374/212. (II. 22.)), hogy a média által közvetített információk birtoklása segít abban, hogy a polgárok szelektáljanak, és az információk birtokában alakítsák viszonyukat egymáshoz és a valósághoz, ezért fontos az objektivitásra való törekvés. A tájékoztatásnak meg kell jelenítenie az adott ügyhöz kapcsolódó szembenálló nézeteket, bemutatni a releváns álláspontokat. Ezek a mondatok azonban a konkrét határozatokban éppen a törvényteleniséget takarják el, mert azt jelentik, hogy a kormányzati döntés mellett egy *akármilyen* ellentétes vélemény közzététele megfelelő kommunikáció annak érdekében, hogy végül a helyes hivatalos álláspont ismeretének a birtokában alakítsák ki a polgárok véleményüket. Ebben a kommunikációban nem elvárás az ügyek több szempontú megközelítése, az alaposság, a tárgyilagosság, az eseményeknek a valóságnak megfelelő feldolgozása.

Kiegyensúlyozottság

A 2012-ben született döntésekből nyilvánvalóvá vált az – már a korábbi határozatokban is felfedezhető, a kiegyensúlyozottsági követelményeket a szembenálló nézetek megjelenítésével elintézettnek tekintő – jogalkalmazói értelmezés, hogy az Smtv.

⁵ A közszolgálati médiaszolgáltatás céljai (Mttv. 83.§)

kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó részletes előírásai voltaképpen nem kérhetők számon a médiaszolgáltatókon.

Koltay András médiatanácsstag és Lapsánszky András, az NMHH jogi igazgatója 2011 áprilisában a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának Iustum Aequum Salutare elnevezésű jogtudományi folyóiratának 2011/2 számában megjelent, utóbb a Médiatanács honlapján is publikált közös tanulmányukban⁶ vetették fel az Smtv. 13. §-ának azt az értelmezését, mely szerint a kiegyensúlyozottság gyűjtőfogalmába tartozó *sokoldalú, tényszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott* tájékoztatási követelmények közül a hatósági eljárásban csak a kiegyensúlyozottság vizsgálható. Ez az érvelés – tekintettel a szereplőkre, nyilvánvalóan nem véletlenül – néhány hónapon belül a hatóság hivatalos állásfoglalásaként jelent meg a határozatokban. (A 2011. május 30-án kelt MF-14172-5/2011 számú hivatali határozatban még alkalmazza a hatóság a tényszerű, és tárgyilagos fogalmakat. Az Info Rádióban a Fidesz oktatási politikájáról sugárzott összeállítással kapcsolatban benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelmet azért utasította el, mert a műsorszámról megállapította, hogy abban a tudósító „tárgyilagosan, azaz elfogulatlanul és tényszerűen adott tájékoztatást” Hoffman Rózsa államtitkár és Pokorni Zoltán vitájáról, a közoktatási, felsőoktatási és a pedagógusi életpálya modellről szóló törvénytervezetek alakulásáról, és a sokoldalú tájékoztatásnak is eleget tett a szakmai vélemények közzétételével.)

Mielőtt ezzel az értelmezéssel vitába szállnánk, fontos felidézni, hogy a jogalkotó milyen szándékkal látott az új médiaszabályozás megalkotásához. A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény általános indokolása rögzíti, hogy „a szabad szólás jogának legfőbb célja és értelme, hogy az állampolgár részt vegyen a közügyek megvitatásában és az azokról való döntésekben, hallathassa véleményét és tájékozódhasson a közélet ügyeiben.”

Az Alkotmánybíróság már a 37/1992. (VI.10.) határozatában kötelezte a törvényhozót, hogy – az akkor még monopolhelyzetben lévő közszolgálati rádióra és televízióra nézve – olyan szabályokat alkosson, amelyek képesek biztosítani „a társadalomban meglévő vélemények teljes körű, kiegyensúlyozott arányú és valóság-hű kifejezésre jutását, valamint a közérdeklődésre számot tartó eseményekről és tényekről való elfogulatlan tájékoztatást.” Ez az elvárás azóta AB határozatok sorában alapvetésként szerepel, utoljára az 1/2007. (I.18.) AB határozat rögzítette, hogy a frekvenciaszűkösség megszűnése nem teszi szükségtelemmé

⁶ Koltay András - Lapsánszky András: Az új magyar médiaszabályozás alkotmányossági kérdései „Az Mttv. 181. § (1) bekezdés alapján ugyanakkor olyan értelmezés is lehetséges, amely szerint az Smtv. 13. §-ában foglalt előírások (a „sokoldalú, tényszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatás” kötelezettsége) közül csak utóbbit, azaz a kiegyensúlyozott tájékoztatást vizsgálhatja a hatóság. Az Mttv. 181. § ugyanis kizárólag a kiegyensúlyozottsági kötelezettség megsértése esetére határoz meg eljárásrendet. Mivel a hatásköri felsorolásból (182–184. §) is kiderül, hogy a hatóság csak a kiegyensúlyozottsági kötelezettséget vizsgálja, ennek megfelelően a többi előírás *lex imperfecta* marad.”

ezt a „belső pluralizmust”, hiszen „általánosan elfogadott, hogy a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás véleményformáló hatása és a mozgóképek, hangok, élő tudósítások meggyőző ereje sokszorosa az egyéb információs társadalmi szolgáltatások gondolkodásra ható erejének.” Ezért indokolt a sokoldalú tájékoztatás előírása, hogy az állampolgárok a releváns információk birtokában alakíthassák ki álláspontjukat a közügyekről.

Ez utóbbi AB határozat azt is megfogalmazza, hogy a tág értelemben vett kiegyensúlyozottság fogalmába beletartoznak a sokoldalúság, a tényyszerűség, az időszerűség és a tárgyilagosság, vagyis a belső pluralizmus követelményei.

A Legfelsőbb Bíróság is hasonlóképpen foglalt állást a BH 2007. 253 szám alatt közétett eseti döntésében, amikor megállapította, hogy „a kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmába a sokoldalúság, a tényyszerűség, az időszerűség és a tárgyilagosság követelménye is beleértendő”.

A szerzők tanulmányukban úgy értékelik a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó – az Mttv. 12.§ és az Smtv. 13.§-ában foglalt - tartalmi szabályokat, mint amelyek megfelelnek a normavilágosság alkotmányos elvárásainak. A világos szabályok azonban nem számon kérhetők álláspontjuk szerint, mert az Mttv. 181.§-a csak a kiegyensúlyozottsági kérelemmel kapcsolatos eljárást rendezi, és a hatóság feladat- és hatásköreit tartalmazó Mttv. 182-184.§-ok a „kiegyensúlyozottsági panaszokban” való eljárásra állapítanak meg hatáskört.

Az imént bemutatottak, hogy az Alkotmánybíróság és a Legfelsőbb Bíróság a kiegyensúlyozott tájékoztatás alatt a *sokoldalúságnak, tényyszerűségnek, időszerűségnek, tárgyilagosságnak és kiegyensúlyozottságnak* megfelelő tájékoztatást tekinti. Ez formálisan is azt jelenti, hogy „a kiegyensúlyozottsági panaszokat” kell a hatóságnak elbírálnia, amelybe beletartoznak a sokoldalúság hiánya miatti kiegyensúlyozottsági kérelmek, a tényyszerűség hiánya miatti kiegyensúlyozottsági kérelmek, az időszerűség hiánya miatti kiegyensúlyozottsági kérelmek valamint a tárgyilagosság hiánya miatti kérelmek is. Nem tekinthető ugyanis az Mttv. 181.§-a szerinti kifejezésre juttatott vagy ismertetésre került álláspontnak az egyoldalú, a nem tényyszerű, a nem időszerű, és nem tárgyilagos közlés.

Ezt az értelmezést a bírói joggyakorlat is alátámasztja, amit jelez a Fővárosi Ítéltábla egy eseti döntése. A 3.Kf.27.306/2007/4. számú ítéletben az Ítéltábla megjegyezte: „csak formálisan teljesül a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye, amikor a műsorszolgáltató lehetőséget adott ugyan az ellentétes álláspont kifejezésére, de annak bemutatását részben szerkesztési módszerekkel, vágásokkal, részben a hozzáfűzött hangulatkeltő megjegyzésekkel súlytalanná tette, tényleges információhoz a nézőket nem juttatta”. Az Ítéltábla

hasonlóképpen foglalt állást az egy évvel későbbi érdemi eseti döntésében⁷ is. Az ítéletek tanúsága szerint tehát nem elégséges feltétel a tájékoztatás kiegyensúlyozottságához az ellentétes nézetek elfogult módon történt közzététele, csak formálisan teljesül a kiegyensúlyozottság, ha az ellentétes álláspont megjelenik ugyan, ám azt a tárgyilagosságot sértve olyan módon szerkeszti a médiaszolgáltató, hogy az nem tükrözi a ténylegesen az ügy szempontjából releváns véleményt.

A hatásköri szabályok hiányára vonatkozó érveléssel kapcsolatban felidézzük a Legfelsőbb Bíróságnak a már idézett döntését. A BH 2007. 253 érdemi eseti döntésben az LB azt is rögzítette, hogy mivel a hatáskört megállapító rendelkezés⁸ a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének a meghatározásakor hivatkozik az Rttv. 4.§-ára⁹, amely részletesen tartalmazza a sokoldalúság, időszerűség, tárgyilagosság követelményét is a kiegyensúlyozottság mellett, így a hatáskör az egyes kiegyensúlyozottsági követelményekre is vonatkozik. Szóról-szóra ugyanez a helyzet az Mttv. hatásköri szabályait illetően is. A kiegyensúlyozottsági panaszok elbírálására hatáskört megállapító 182.§ u) és a 184.§ e) pontja megjelöli az Smtv. 13.§ és az Mttv. 12.§-ait. Azok pedig az összes kiegyensúlyozottsági követelményt tartalmazzák.

Koltay András és Lapsánszky András tanulmányukban arról írnak, hogy „Ha ugyanis valóban komolyan vesszük a demokráciát, akkor a közösség ügyeiben a lehető legszélesebb kör számára kell döntési helyzetet teremtenünk: az pedig csak a nagyon kevés ráérőtől várható el, hogy naponta több híradót is végignézzen, és a *Magyar Nemzet* után még vegye kezébe a *Népszabadságot* is.”

A Médiatanács kiegyensúlyozottsági ügyekben folytatott joggyakorlata nem azt tükrözi, mintha a közügyekben eligazodni és saját döntést hozni kívánó közönség érdekeit tartaná szem előtt. Hiszen nem lehet döntési helyzetben az az állampolgár, aki egy kérdésről hamis, elfogult tájékoztatást kap valamely médiaszolgáltatásban. És a sajtószabadság biztosítására és ellenőrzésére létrehozott médiahatóság nemcsak tudomásul veszi, hanem - hatásköri szabályok látszat jogértelmezési nehézségei mögé bújva - támogatja az eseményeket egyoldalúan földolgozó közléseket, hamis híreket, pártos tudósításokat tartalmazó műsorszámokat.

⁷ Fővárosi Ítéltábla 3.Kf.27.108/2008/4. sz. ítélet: „A felperes sérelmezett műsorában csak formálisan teljesítette a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét, amikor lehetőséget adott ugyan az ellentétes álláspont kifejezésére, de azt részben szerkesztési módszerekkel, vágásokkal, részben a hozzáfűzött hangulatkeltő megjegyzésekkel úgy mutatta be, hogy a beavatkozó álláspontját ténylegesen tükröző információt a nézőkhöz nem juttatott el.”

⁸ Rttv. 47.§ (1) „A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének (4.§) megsértése miatti panaszokat a Panaszbizottság bírálja el...”

⁹ Rttv. 4.§ (1) „A közérdeklődésre számot tartó hazai és külföldi eseményekről, vitatott kérdésekről a tájékoztatásnak sokoldalúnak, tényszerűnek, időszerűnek, tárgyilagosságnak és kiegyensúlyozottnak kell lennie.”

A példát később megmutatjuk.

Eljárási kérdések

Az Mttv. a kiegyensúlyozottsági eljárásokat a közigazgatási hatósági eljárásjog keretébe vonta, a médiatörvényben meghatározott speciális szabályok mellett a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni. Ez – az 1996-os törvényhez képest - a médiaszolgáltatók számára szabályozott védelmet jelent, a kiegyensúlyozottsági kifogással élni kívánó nézőktől vagy hallgatóktól körültekintést igényel. Az Mttv. szabályozza azokat a határidőket¹⁰, amelyekre a médiaszolgáltatóhoz benyújtandó kifogás vagy a hatósághoz címzett kiegyensúlyozottsági kérelem előterjesztésekor figyelemmel kell lenni, de a határidő mikénti kezelésére, illetve a kifogás benyújtásának módjára nem tartalmaz rendelkezést. Ezért a jogalkalmazás során kell kialakítani azt az eljárási rendet és értelmezést, ami lehetővé teszi, hogy a közönség akár a médiatörvényben biztosított eszközökkel reagáljon a műsorszámokra, ugyanakkor tiszta helyzetet teremtsen a médiaszolgáltatók számára is.

Bár az Rttv. alapján a panaszbizottsági eljárás nem tartozott a közigazgatási eljárások körébe, az órákban megállapított határidejű kifogás és a panasz előterjesztésére rendelkezésre álló határidőt a korábbi hatóság, és a bíróság is anyagi jogi határidőnek tekintette. Olyan anyagi jogi határidőnek, amelyre a két ismerv közül csak az egyik teljesül: elmulasztása jogvesztő, ám nem igaz rá az a követelmény, hogy akkor minősül benyújtottnak a kifogás ill. panasz, ha az erre nyitva álló határidő (48 óra) végéig megérkezik. A Fővárosi Ítéltábla 3 Kf.27.504/2008./8 végzésének indokolásában kifejtette, hogy a panasz benyújtására anyagi jogi jellegű határidő áll rendelkezésre. Hangsúlyozta, hogy a határidő számítására vonatkozó speciális szabály az Rttv.-ben nincs. A határidő elmulasztása miatti az igényérvényesítési jog elvesztését jelentő súlyos következmény, csak jogszabály kifejezett rendelkezése alapján állhat be, de az Rttv. nem rendelkezik arról, hogy a panasz határidőben történő benyújtásának

¹⁰181. § „(2) Az (1) bekezdésben meghatározott hatósági eljárás kezdeményezését megelőzően a kérelmező köteles kifogásával a médiaszolgáltatóhoz fordulni. A kérelmező az általa kifogásolt tájékoztatás közzétételétől, ismétlés esetén az utolsó ismétléstől számított hetvenkét órán belül írásban kérheti a médiaszolgáltatótól azon álláspont - megfelelő, a kifogásolt tájékoztatás közzétételéhez hasonló körülmények közötti - közzétételét, amelynek közzététele a kiegyensúlyozott tájékoztatáshoz szükséges. Nem élhet a kifogásolás jogával a kérelmező, ha az ismertetésre nem került álláspont kifejtésére ezen álláspont valamely képviselője már lehetőséget kapott, vagy ha e lehetőséget a kérelmező kapta, de azzal nem élt.

(3) A médiaszolgáltató a kifogás elfogadásáról vagy elutasításáról annak kézhezvételétől számított negyvennyolc órán belül dönt. A döntésről a kérelmezőt haladéktalanul írásban értesíteni kell. A kérelmező a döntés közlésétől számított negyvennyolc órán belül - a döntés közlésének elmaradása esetén a kifogásolt vagy sérelmezett tájékoztatás közzétételétől számított tíz napon belül - a kifogásolt műsorszám és az érintett médiaszolgáltató pontos megnevezésével hatósági eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál. A Hatóságnál akkor is kezdeményezhető eljárás, ha a médiaszolgáltató a kifogást elfogadó nyilatkozata ellenére a kifogásban foglaltakat nem teljesíti. Ebben az esetben a Hatóságnál a kifogás teljesítésére vállalt határidő lejártát követő negyvennyolc órán belül kell a hatósági eljárást kezdeményezni. A Hatóság ügyintézési határideje tizenöt nap, amely indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb nyolc nappal meghosszabbítható.”

elmulasztása jogvesztéssel járna. Erre figyelemmel a hat napon belül postára adott kérelem nem volt elkésztetnek tekinthető.

A Médiatanács kezdetben valószínűsíthetően e korábbi értelmezést követve bírálta el a kérelmeket, mert a határozatok illetve végzések nem jeleznek más gondolatmenetet. Az 559/2011. (VI.26.) számú végzés, amely egyébként éppen az elkésztés miatt utasítja el érdemi vizsgálat nélkül a kérelmet, a február 24-i műsorra vonatkozó kifogás benyújtására rendelkezésre álló időt úgy számítja ki, hogy „a Kérelmezőnek a műsorszám közlésétől számított 72 órán belül, azaz legkésőbb 2011. február 27-ig kellett volna a Médiaszolgáltatóhoz” fordulni. Öt hónappal az új törvény alkalmazását követően a határidők számításában változás állt be. A 670/2011. (V.18.) végzésben a hatóság azért utasította el érdemi elbírálás nélkül a Jobbik kiegyensúlyozottsági kérelmét, mert a médiaszolgáltatóhoz a kérelmező késve nyújtotta be a kifogást. „A kifogásolt műsorszámot az M1 2011. április 11-én 13.30-tól sugározta, a Kérelmező pedig — a feladóvevény tanúsága szerint — 2011. április 14-én 13.10-kor adta postára a Médiaszolgáltatónak címzett kifogását. A hetvenkét órás határidő anyagi jogi jellegű határidő, amely azon a napon jár le, amikor a rendelkezésre álló időtartam eltelik, azaz jogvesztő jellegű. Az anyagi jogi határidő értelmében a kifogásnak a megállapított határidő (hetvenkét óra) végén, annak elteltével meg kellett volna érkeznie a címzetthez, azaz a Médiaszolgáltatóhoz.” Érvelése alátámasztására a hatóság felsorol néhány bírósági ítéletet, amely az órákban számított kifogás anyagi jogi jellegét bizonyítja. (8.K.30.024/1998/2., 2.K.33.829/2002/4., 2.K.33.192/2001/8. és 24. K.32.385/2008/6. számú ítéletek – amelyekben az órákban számított határidők anyagi jogi jellegének a bíróság azt az értelmezést adta, hogy a beadványokat a határidőn belül kell *feladni* – ellentétben a médiatanácsi döntésekben írtakkal.)

E határidő számítás jelenik meg az NMHH Hivatalának 2011. augusztus 29-én kelt, MN/24376-4/2011. számú végzésében és az ezt helybenhagyó 1332/(2011.X.5.) számú másodfokú médiatanácsi végzésben is, amikor a hatóság azért utasította el a Hír TV 2011. július 29-én és 30-án adásba került műsorai ellen benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelmet, mert „a Kérelmező augusztus 2-án postára adott levelét a tértivevény tanúsága szerint augusztus 3-án vette át a Médiaszolgáltató. Az Mttv. 181. § (2) bekezdésében rögzített 72 órás határidőt figyelembe véve ... a július 29-i műsorszám esetében legkésőbb augusztus 1-jén, míg a július 30-i műsorszám tekintetében pedig legkésőbb augusztus 2-án meg kellett volna érkeznie a kifogásnak a címzetthez.”

Könnyen belátható, hogy a határidő anyagi jogi jellegéhez a Ptké. szerinti tipikus jogkövetkezményeket fűző joggyakorlat nyilvánvalóan ellehetetleníti a mégoly indokolt kiegyensúlyozottsági kérelmeket, megakadályozva a kifogásolási jog gyakorlását. Egy postára adott kifogásnál ugyanis nem garantálható, hogy az 72 órán belül a megérkezzen a címzetthez, a kézbesítés ideje nem jelenthet hátrányt a kérelmező számára.

Vélhetően a médiahatóság is átgondolta e kérdést, és visszatért a régi értelmezéshez, hiszen a 109/2012. (I.18.) MT számú, a kérelmet egyébként elutasító határozatban, a kifogás 72 órán

belül történt benyújtását úgy értékeli, hogy azt határidőn belül tette meg a panaszos, mert „a 2011. december 15-én 19:30 órai kezdettel sugárzott műsorszámmal kapcsolatban december 17-én elektronikus úton, december 18-án 12:22 órakor postai úton a Médiaszolgáltatóhoz fordult”.

Az Mttv. nem írja elő sem a kifogás, sem a kiegyensúlyozottsági kérelem előterjesztésének módját, annyit rögzít, hogy annak írásban kell megtörténnie. A médiahatóság az előző és a jelen törvényt is alkalmazva, különös tekintettel a nagyon szoros határidőkre, elfogadta az elektronikus úton benyújtott kifogásokat, panaszokat és kérelmeket. Egy idő után azonban a Médiatanács arra az álláspontra helyezkedett – előbb csak vitatott esetben, utóbb a mediaszolgáltató erre irányuló jelzése nélkül is -, hogy nem fogadja el az elektronikus úton a mediaszolgáltatóhoz küldött kifogást, ha a panaszos nem tudja *más módon* („egyéb hiteles bizonyíték (pl. fax adási nyugta, visszaigazoló e-mail stb.” útján) is igazolni, hogy a mediaszolgáltatóhoz fordult kifogásával. Az e-mailen küldött kifogás igazolására szolgáló képernyő-fénykép nem minősül hiteles bizonyítéknak még akkor sem, ha a mediaszolgáltató csak elektronikus elérhetőséget adott meg. A 2043/2011. (XII.20.) számú eljárást megszüntető végzés alapjául szolgáló ügyben az RTL Klub azt nyilatkozta, hogy a panaszos Jobbik nem fordult hozzá kifogásával, nem létezik az az e-mail cím, ahová a kifogást a kérelmező állítólag eljuttatta. A kérelmező a hatóság előtt az ellenkezőjét nem tudta egyértelműen, csak elektronikus levélmásolattal bizonyítani. Az 538/2012. (III. 21.) számú végzésben szereplő ügyben (az érintettek ugyanazok, mint az előző esetben) a mediaszolgáltató ilyen jelzése nélkül szögezi le a jogalkalmazó, hogy mivel a kérelmező csak a mediaszolgáltatónak címzett elektronikus levél elküldését igazoló képernyő-másolatot csatolta kérelméhez, amely – tekintettel manipulálhatóságára – nem minősül hiteles bizonyítéknak, nem bizonyította kétséget kizáróan, hogy a kérelmező kifogását a törvényi határidőn belül e-mailen eljuttatta a Médiaszolgáltatónak, megszüntette az eljárást.

Az MN 3306-4/2012. hivatali végzés azért szüntette meg az Echo Tv Gazdafórum c. műsora elleni kiegyensúlyozottsági eljárást, mert a panaszos nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a kifogásával a mediaszolgáltatóhoz fordult. A Kérelmező által a kérelemhez csatolt irat tartalmazza a Médiaszolgáltató info@echotv.hu levélcímére küldött elektronikus levél fejlécét. A fejléc a feladó és a címzett címén túlmenően tartalmazza az elküldés dátumát, a levél mellékletét képező fájl nevét és a levél tárgyát. Mivel a mediaszolgáltató a kifogásra nem válaszolt, a hatóság kérte a kérelmezőtől a kifogás elküldésének az igazolását. A hatóság annak a véleményének adott hangot, hogy a kérelmező által benyújtott dokumentumok és az abban szereplő adatok bármilyen elektronikus szövegszerkesztővel előállíthatóak és változtathatóak, így nem bizonyítják kétséget kizáróan a mediaszolgáltatóhoz fordulást. A kérelmező természetesen nem tudott más bizonyítékot szolgáltatni, hiszen csak elektronikus úton fordult a mediaszolgáltatóhoz.

A 375/2012. (II. 22.) sz. médiatanácsi végzés alapja az m1 január 2-i Híradója¹¹ miatt elektronikus úton benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelem volt. A kérelmező a hatósághoz a kifogása másolatát is elküldte, amelyre a Magyar Televízió nem válaszolt. A Médiatanács előbb felszólította, hogy „hiteles bizonyíték (pl. fax adási nyugta, visszaigazoló e-mail stb.) útján igazolja, hogy valóban a médiaszolgáltatóhoz fordult”, majd amikor ezt megtette olyan elektronikus levélben, amelyben az eredeti e-mail és a teljes eredeti melléklet is látható a címsorban szereplő ID által is beazonosíthatóan, a Médiatanács további hiánypótlást kért. A bejelentés címzettjei között ugyanis az mti@mti.hu, a corporate@mtva.hu, a kozonsegszolgalat@mtva.hu és kommunikacio@mtva.hu e-mailcímek szerepeltek, a harmadik cím után vessző látszott. Az újabb elektronikus levélváltás során a panaszos továbbította a bejelentést tartalmazó email elküldéséről szóló képernyőfelvételeket, és a címzettek között a kozonsegszolgalat@mtv.hu e-mailcím is olvasható volt. Ekkor a Médiatanács megállapította, hogy az elektronikus levél elküldését igazoló képernyőfelvételek – tekintettel azok manipulálhatóságára – nem minősülnek hiteles bizonyítéknak, azaz nem bizonyítják kétséget kizáróan, hogy a kérelmező a kifogását a törvényi határidőn belül elektronikus úton eljuttatta a Médiaszolgáltatónak, így az eljárást megszüntette. (Az e műsorszámot érintő kérelmek közül egyedül ez lett volna elbírálható.)

Hogyan lehet bizonyítani egy e-mailról, hogy azt elküldték, ha a fogadó fél nem küld – automatikus vagy kézi – igazolást? A médiaszolgáltatók számára nem kötelező előírás, hogy a bármely elektronikus postafiókjukba érkező levélről visszajelzést küldjenek a feladónak. Nem lehet elvonatkoztatni attól a tényről, hogy ezeknek a minden indok nélkül manipulációs gyanúval illetett kiegyensúlyozottsági kérelmeknek ki is a címzettje: az MTV, az Echo Tv. A hatóság számára egyszerűbb volt a nem teljesített hiánypótlás miatt megszüntetni az eljárást, mint érdemben foglalkozni az ügyekkel.

Kifogásolható döntések I.

109/2012. (I.18.) számú határozat

A Magyar Televízió 2011. december 15-én sugárzott Híradója összeállítást közölt az Éhségstrájkjal a sajtószabadságért elnevezésű akcióról.¹² A műsorszám miatt a médiaszolgáltatóhoz kifogást, a hatósághoz kiegyensúlyozottsági kérelmet terjesztett elő a

¹¹ A Híradóban az Operaház előtti töbttízezres civil tüntetésről a televízió félretájékoztattott.

¹² Az m1 (és a Duna TV) december 3-i esti híradójából Lomnici Zoltánt, a Legfelsőbb Bíróság volt elnökét, aki részt vett egy sajtóeseményen, az ott Tökés Lászlóval készített interjú háttéréből főnöki utasításra homályosítással láthatatlanná tették. A Televíziósok és Filmkészítők Független Szakszervezete alelnökei éhségstrájkba kezdtek az MTV székháza előtt a manipulációmentes közmédia érdekében. Követelték, hogy nevezzék meg és vonják felelősségre a hamisításra utasítást adó vezetőket. Az MTVA és a köztvétel, valamint az MTI vezetői először hallgattak az ügyben, majd az adás három alacsony beosztású munkatársa kapott fegyelmit, végül december 15-én azonnali hatállyal felmentették Élő Gábor Hírcentrum igazgatót és Papp Dánielt, az MTVA Hír- és hírháttér Főszerkesztősége vezetőjét. Az MTV ekkor foglalkozott először az éhségstrájkjal, noha napok óta hazai szakmai és szakszervezetek nyilvánították ki szolidaritásukat, és számos külföldi szervezet is támogatásáról biztosította a sztrájkolókat.

panaszos, aki 13 pontban sorolta indokait, amely alapján a tudósítás sértette a sokoldalú, ténszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatási kötelezettséget. A kifogásra az *MTVA mint médiaszolgáltató* válaszolt, vitatva a kifogás tartalmát. A Médiatanács megállapította, hogy a kifogás pontjai közül öt lehet kiegyensúlyozottsági kérdés.

Álláspontja szerint a ténszerűség hiányára utaló kifogások nem tartoznak a kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmkörébe, így jogsérelem sem állapítható meg. Nem kiegyensúlyozottsági kérdés, hogy a hírben nem neveztek meg a Lomnici-ügy kapcsán felmentett dolgozók nevét, mert a közléssel kapcsolatban nem léteztek ellentétes nézetek, mivel senki sem vitatta ugyanis a felmentettek személyét.

Megállapította, hogy a szerkesztői szabadság körébe tartozik, hogy a médiaszolgáltató a hírekben milyen sorrendben közli az információkat, az adott esetben nem okozott kiegyensúlyozatlanságot, hogy az éhségstrájkot a felkonferálásban elhallgatták, hiszen maga az összeállítás azzal foglalkozott.

A Médiatanács is elismerte, tévesen szerepelt ugyan a tudósításban, hogy a demonstráció az MTVA székháza előtt zajlott, ám az összeállításban az ingatlant később MTVA épületnek nevezték, és mivel az MTVA épülete – a vagyonátadás óta - a Kunigunda utcai MTV székház is, és a képek ott készültek, továbbá a demonstráció tényleges helyszínét senki nem vitatta, ebben a kérdésben nem voltak ellentétes álláspontok, ez sem kiegyensúlyozottsági kérdés.

A híradásban az hangzott el, hogy az éhségstrájkolók teával, székekkel, matraccal várták a velük szimpatizáló tüntetőket, a kérelmező szerint azok az éhségstrájkolók túlélését szolgálták, az MTVA pedig azt állította, hogy ténszerű leírást adott. A Médiatanács ezzel kapcsolatban azt rögzítette, hogy ezeknek a közlése nem minősült olyan kérdésnek, amelyben eltérő álláspontok léteztek, így a kiegyensúlyozott tájékoztatás „fogalmilag nem merülhetett fel”. Ugyanígy nem tartotta kiegyensúlyozottsági kérdésnek, hogy az éhségstrájkolók közül csak egyet neveztek meg, pedig többen voltak, hogy az összeállításban elhallgatták, hogy a demonstrálókat kordonnal elszigetelték, hogy nem hangzott el, hogy a tiltakozókat külföldi szervezetek támogatják, és nem kapott nyilvánosságot, hogy jelentős magyar és külföldi médiumok foglalkoztak az ügyel.

Kiegyensúlyozottsági kérdésként kezelte a Médiatanács a kifogásnak azt a részét, amelyben a kérelmező azt panaszolta, hogy az éhségstrájkoló kevesebb beszékidőt kapott, mint az MTVA kommunikációs igazgatója. Erről a hatóság azt állapította meg, hogy nem okozta a tájékoztatás kiegyensúlyozatlanságát, mert az ellentétes vélemények elhangozhattak, továbbá a tudósító kommentárjával kiegészítve az éhségstrájkoló álláspontja kifejtésére azonos időt kapott.

Igaz ugyan, hogy több szakszervezet támogatta a demonstrációt, a médiahatóság szerint mégsem sérült a tájékoztatás kiegyensúlyozottsága, hogy ezek helyett két, a demonstrációt ellenző szakszervezet közleményét idézték, mert ugyanakkor a narrátor ismertette a demonstráció célját, és az éhségstrájkot megkezdő személy is elmondhatta a véleményét.

Igaz ugyan, hogy a szándéka ellenére más értelmet nyert az MTVA Központi Üzemi Tanács elnökének bevágott nyilatkozata, mely szerint „az ÜT nem ért egyet a tiltakozásnak e

formájával”, a tájékoztatás megfelelt a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének, tekintettel arra, hogy a demonstrációval kapcsolatos ellentétes álláspontok megjelentek.

A Médiatanács – a határozata indokolása szerint - tekintettel volt arra, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatási kötelezettség részletes szabályait a törvény az arányosság és a demokratikus közvélemény biztosítása követelményeinek megfelelően állapítja meg. Figyelemmel volt a szerkesztői szabadságra, továbbá arra, hogy a hírműsorszámokban rövid az egyes eseményekről történő tájékoztatásra rendelkezésre álló idő. Mindezek alapján döntött úgy 109/2012. (I.18.) számú határozatában, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás nem szenvedett sérelmet az ml 2011. december 15-i Híradójában.

Fentebb már ismertettük az Alkotmánybíróság és a bíróságok kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó döntéseit. Most pedig arra kaptunk példát, hogy mi történik, ha a kiegyensúlyozottsági követelményeket a hatóság leszűkítve értelmezi. Még akkor sem állapít meg törvényszegést, ha némely közlésekről elismeri, hogy „megtévesztő”, vagy „némileg más értelmet nyer”, hiszen ellentétes álláspont híján nem kiegyensúlyozottsági ügy.

Ez a döntés rávilágíthat arra is, hogy milyen indoka lehetett a kiegyensúlyozottsági követelmények matematikai feladattá való lecsupaszításának, a demokrácia működésében katalizátor szerepet betöltő kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó komplex szabályrendszer *lex imperfectá*vá bénításának. Inkább váljanak e szabályok következmények nélkülivé, a közügyekről tájékoztató műsorszámmal kapcsolatban, főként hogy ilyen tájékoztató műsort leginkább a közszolgálati médiaszolgáltatók sugároznak, jogilag ne legyen kikényszeríthető elvárás. Így aztán a hatóságnak nem kell azzal foglalkoznia, hogy a csatorna az ellentétes vélemények felszínes ütköztetésén túl a történéseket több szempontból mutassa be, ellenőrzött hírekben a valóságnak megfelelő, nem ferdített információkat közöljön, a feldolgozás során pedig objektivitásra törekedve, a megjelenített véleményektől távolságot tartva számoljon be a közérdeklődésre számot tartó eseményekről és vitatott kérdésekről.

Az ügy egészében és részleteiben is rávilágít a közmédia felügyeletének nonszensz struktúrájára. Lássuk lépésenként, mi is történt:

1. A közmédia 2011. december 3-án súlyos hamisítást követett el, amikor Lomnici Zoltánt kimaszkolta az esti híradókból.
2. Az MTVA „teljes körű” vizsgálata után december 8-án a hamisítás miatt fegyelmit kapott a napi szerkesztő, a kitararásos anyag riportere és vágója.
3. December 9-én a Televíziósok és Filmkészítők Független Szakszervezetének (TFFSZ) alelnöke éhségstrájkot jelentett be az MTV székháza előtt addig, ameddig az igazi felelősöket nem büntetik meg (különös tekintettel arra, hogy nem első ízben fordult elő ilyen manipuláció, ld. alább Conh-Bendit-ügy)
4. Napról –napra többen csatlakoznak a sztrájkolókhöz, szolidaritásukról biztosítja őket több szakmai és szakszervezet, külföldi újságíró szervezetek támogatják őket, a külföldi sajtóban nagy publicitást kap az ügy.

5. December 13-án figyelmeztetést kap az MTI főszerkesztő-helyettese, majd december 15-én felmentették Élő Gábort, az MTI Hírcentrum igazgatóját, és Papp Dániel MTVA hír- és hírháttér műsoraiért felelős főszerkesztőjét, aki továbbra is az MTVA közéleti főszerkesztője maradt. A demonstrálók Böröcz István az MTVA és Belénassy Csaba az MTI vezérigazgatójának a távozását követelik.
6. December 15-én az m1 híradója a TFFSZ által elfogultnak és kiegyensúlyozatlannak tartott összeállítást közöl a székháza előtt egy hete folyó demonstrációról. Saját tevékenységét kellene objektíven bemutatni a manipulációtól az álságos felelősségre vonásig. Ez, amint fent bemutattuk, nem sikerült.
7. A Médiatanács ennek ellenére nem állapított meg törvénysértést, noha maga is elismerte a határozatban, hogy bizonyos aspektusok miatt az összeállítás megtévesztő volt és ténybeli pontatlanságok is előfordultak.
8. Miért nem meglepő? A közmédia (beleértve az MTI-t is) vezetőit a Médiatanács két-két jelöltjéből választja ki a Médiatanács által kilenc évre delegált elnök vezette Közzolgálati Közalapítvány Kuratóriuma.
9. Az MTVA vezérigazgatóját a Médiatanács elnöke nevezi ki, felette a teljes munkáltatói jogkört gyakorolja.
10. A közmédia fölötti hatósági felügyelet, ideértve a kiegyensúlyozottsági kérelmek elbírálását is, a Médiatanács hatásköre.
11. Jelen esetben a Médiatanácsnak abban kellett állást foglalnia, hogy az általa kinevezett vezetők szakmai, etikai szabályokat semmibe vevő, a médiaigazgatási szabályokat is sértő tevékenysége miatt kirobbant éhségstrájkjéről és a hozzá kapcsolódó demonstrációról készített híradás nem adta vissza objektíven, kiegyensúlyozottan tájékoztatva az ügyben addig történeteket.
12. A Médiatanács a saját korábbi döntését védelmezi, amikor nem állapítja meg a közzolgálati médiaszolgáltató hírműsorának a kiegyensúlyozatlanságát.

Ugyanez a megoldás kulcsa a következőkben ismertetett három döntés esetében még akkor is, ha a Médiatanács közleményében a fellépés hiányát a médiatörvény által lehetővé nem tett, a műsorszerkesztésbe való tilalmazott beavatkozásnak aposztrofálja.¹³

Kifogásolható döntések II: Néhány ügy, amiből a hatóság előtt nem lett ügy

2011. április 1-jén az m1 Híradójában egy, a tényszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatási követelményeket durván semmibe vevő tudósítást tettek közzé Daniel Cohn-Benditnek, az Európai Zöld Párt társelnökének, a magyar médiaszabályozás elszánt kritikusának a sajtótájékoztatójáról, melyben azt sugallták, hogy a politikus az állítólagos pedofil múltját firtató újságírói kérdés elől válasz helyett elmenekült a helyszínről. Az adásba került tudósításnak semmi köze nem volt a valósághoz, a szervezők által készített vágatlan felvételtől kiderült, a zöldpárti politikus a kérdésre válaszolt, majd bő félóra múltán távozott a sajtóeseményről.

¹³ A médiatörvény nem korlátozza a műsorszerkesztést http://www.mediatanacs.hu/hirek.php?hir_id=845

A kiegyensúlyozatlan és emberi méltóságot sértő tájékoztatás miatt sokan fordultak a Médiatanácshoz, ám a hatóság anélkül, hogy érdemben állást foglalt volna, a kiegyensúlyozottsági eljárásokat megszüntette, az emberi méltóság sérelmének a vizsgálatát pedig meg sem indította.

A hatóság honlapján nyilvánosságra hozott döntésekből az derült ki, hogy valamennyi panaszos több hónapos késéssel terjesztette elő a kiegyensúlyozottsági kérelmet, így a Médiatanács 61 eljárást megszüntető végzést hozott. Egyes bejelentők nem csupán a tájékoztatás kiegyensúlyozatlanságát kifogásolták, de az Smtv. emberi méltóság tiszteletben tartására vonatkozó passzusainak sérelmét is érzékelték a műsorszámokban, és kérték ennek kivizsgálását, de a hatóság mindkét esetben hatáskörének hiányát állapította meg az ügyben és nem indított eljárást.

Ugyanez ismétlődött meg a 2011. december 3-án az m1 és a Duna Televízióban sugárzott Híradó ügyében, amelyben a közmédia sajtótörténeti jelentőségű hamisítást követett el. Az Emberi Méltóság Tanácsának sajtóeseményén a Tőkés László EP képviselővel készített interjú háttérben megjelenő Lomnici Zoltán volt főbíró, a Tanács elnökét a képről főnöki utasításra kiretusálták. A Médiatanácshoz a Televíziósok és Filmkészítők Független Szakszervezete fordult a hatóság honlapja szerint három (az MTV, a Duna TV és az MTVA) elleni kiegyensúlyozottsági kérelemmel, de mindhárom eljárást érdemi elbírálás nélkül végzésben megszüntette a Médiatanács. A panaszos szakszervezet ugyanis egy MTVA vezérigazgatójának szóló beadvánnyal kívánta igazolni, hogy a médiaszolgáltatókhoz fordult, amit a hatóság nem fogadott el a határidőben tett kifogás igazolásaként, a hiánypótlásra pedig a kérelmező nem reagált. Az MTVA-val szembeni kiegyensúlyozottsági kérelemmel megindult eljárást pedig azért szüntette meg 120/2012. (I.18.) számú végzéssel a Médiatanács, mert az MTVA nem médiaszolgáltató, „a médiaszolgáltatás tartalmának megválasztásáért nem ő visel szerkesztői felelősséget, nem az MTVA határozza meg annak összeállítását”.

A Médiatanácsnak természetesen formailag igaza van. De azért emlékeztetnénk rá, hogy a fent már részletezett 109/2012. (I.18.) számú határozat ugyanazon a napon kelt, mint a 120/2012. (I.18.) számú végzés. A végzés szerint az *MTVA nem médiaszolgáltató*, a határozat pedig az *MTVA mint médiaszolgáltató* válaszait tartalmazza a TFFSZ kifogására.

2012. január 2-án ismét újdonsággal lepte meg a közügyek iránt érdeklődő nézőit az m1 Híradója. Az Operaházban az új alaptörvényt ünnepelték, az épület előtt az Orbán-kormány elleni addigi legnagyobb, több tízezres tüntetés zajlott, ám a Híradó csupán lezárt utcákat, rendőröket és egymással veszekedő, lökdösődő embereket mutatott.

Az MTVA és az MTI ellen az m1 hírműsorszámja miatt benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelemmel indult eljárásokat a Médiatanács megszüntette arra tekintettel, hogy azok nem lineáris médiaszolgáltatók, az MTV-ellen benyújtott kifogást pedig azért nem fogadta el, mint arra a 375/2012. (II. 22.) számú végzést említve már utaltunk, mert az elektronikus levelezésről készített képernyő-felvétel manipulálható, nem tekinthető hiteles bizonyítéknak.

Kifogásolható döntések III: Amit a hatóság törvénysértőnek talált – a Jobbik-jelenség

A Jobbik megalakulása óta törekszik arra, hogy minél több platformon megjelenjen. Ennek érdekében minden eszközt bevet, így már a kezdetektől a pártok közül egyedüliként nagyon tudatosan használja azt a lehetőséget, hogy a hatóságot vegye igénybe a médiában való szereplés kikényszerítésére. Folyamatosan beadványokkal, panaszokkal bombázta az ORTT-t, majd megalakulása óta a Médiatanácsot. A kérelmek általában „csomagban” érkeztek, egy-egy esemény, jellemzően sajtótájékoztató kihagyása a hírműsorokból egyszerre több médiaszolgáltatóval szemben kiegyensúlyozottsági eljárást eredményezett. A hatóság az ügyeket külön-külön bírálta el, 2011 márciusában mégis csomag-döntés született: a Hivatal a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményeinek sérelmét állapította meg a TV2, az RTL Klub és az ATV január 29-i hírműsorával kapcsolatban, mert nem adtak hírt a Jobbik országos gyűléséről, amelyen a pártelnök értékelte az előző évet. A Hivatal rögzítette, hogy nem úgy értelmezi úgy a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét, hogy a Médiaszolgáltatók minden egyes pártrendezvényről, sajtótájékoztatóról beszámolni kötelesek. Arra tekintettel állapította meg a jogsértést, hogy a médiaszolgáltatók három héten belül beszámoltak Orbán Viktor országértékelő beszédéről és tudósítottak Gyurcsány Ferenc évértékelőjéről is. Ezzel összevetve a Jobbik politikai évadnyitójáról szóló híradás elmaradása sértette a közérdeklődésre számot tartó eseményekről való kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségét.

2011. július 11-én a TV2 Tények című hírműsorában beszámolt arról a vitáról, amely azt követően robbant ki, hogy Gyöngyöspata frissen megválasztott jobbikos polgármesterét telefonon azzal fenyegette a térség fideszes országgyűlési képviselője, hogy a település nem fog fejlesztési forrásokat kapni. A híradás végén a Fidesz közleményéből idézett a hírolvasó „mely szerint a párt kész együttműködni a polgármesterrel, ha „a Jobbik cigányozásra és zsidózásra korlátozó politikáján túl” tenni is akar Gyöngyöspatáért. A Jobbik véleményét nem ismertették, pedig akkor már a párt szóvivője azt egy sajtótájékoztatón megfogalmazta.

Az NMHH Hivatala 2011. augusztus 17-i MN-23836-6/2011 számú határozatában a Jobbik kiegyensúlyozottsági kérelmére megállapította, hogy a médiaszolgáltató megsértette a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét, mert nem mutatta be az ügyszóhoz tartozó releváns álláspontként a Jobbik véleményét, pedig a vele ellentétes nézetnek teret adott. A médiaszolgáltatót a Hivatal közlemény közzétételére kötelezte.

A médiaszolgáltató fellebbezését a Médiatanács 1437/2011. (X.19.) számú határozatában elutasította, az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Az indokolásban kiemelte, nem teheti meg egy médiaszolgáltató, hogy egy közérdeklődésre számot tartó hír kapcsán elhallgasson releváns álláspontokat, Így nem fogadható el az a médiaszolgáltatói érvelés, hogy a hírblockk rövidsége miatt nincs mód az egymással ellentétes nézetek ismertetésére.

A médiaszolgáltató bírósághoz fordult jogorvoslatért, a Fővárosi Ítéltábla a keresetet elutasította. A 3.K.27.629/2011/7. számú ítéletben a bíróság kifejtette, hogy a megváltozott jogszabályi körülmények között is irányadó a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó alkotmánybírósági és bírósági jogértelmezés, amely azt jelenti, hogy a tájékoztatásnak „egyebek mellett” a releváns véleményeket, ellentétes nézeteket be kell mutatni. Nem fogadta

el a bíróság a hírműfaj időbeli korlátaira vonatkozó médiaszolgáltatói érvelést, és megállapította, hogy a szerkesztői szabadság nem parttalan, annak korlátja a kiegyensúlyozott tájékoztatás.

A TV2 a Tények c. műsor 2011. november 29-i adásában hírt adott arról, hogy rálöttek Gyöngyöspata jobbikos polgármesterére. Az összeállításban idézték a rendőri jelentést, megszólaltak a falu lakói, továbbá a kormány megbízott, aki arról neszelt, hogy káros lenne, ha az ügy ismét politikai balhérosorozatot gerjesztene. Juhász Oszkár polgármester nem akart nyilatkozni. A Jobbik kifogásában azt állította, hogy súlyosan sérült a kiegyensúlyozottság, mert nem közölték az ügryről a párt álláspontját, miközben erről két országgyűlési képviselő is sajtótájékoztatón fejtette ki, hogy nem tudnak arról, hogy bármilyen szervezkedés folya.

A Médiatanács 26/2012. (I. 11.) számú határozatában a médiaszolgáltatót közlemény közzétételére vagy arra kötelezte, hogy adjon lehetőséget a Jobbik álláspontja kifejtésére. A híradóban közteendő közleményben a TV2-nek el kellett ismerni, hogy megsértette a kiegyensúlyozott tájékoztatást követelményeit azzal, hogy a gyöngyöspatai polgármestert ért lövöldözéssel foglalkozó hírblokkjában nem számolt be a Jobbik azon álláspontjáról, mely szerint a párt nem tud arról, hogy újabb megmozdulások szerveződnének Gyöngyöspatára.

A Médiatanács határozatának indokolása szerint azért kellett volna a Jobbik ez ügyben tartott sajtótájékoztatójáról beszámolni, mert a médiaszolgáltató a hírben megszólaltatta a kormánybiztost, aki „értékítéletet, politikai felhangot és szubjektivitást tartalmazó” álláspontot közölt, így be kellett volna mutatni, hogy van eltérő vélemény is. Igaz ugyan, hogy a polgármester maga nem kívánt nyilatkozni, de akár a tudósítónak is el kellett volna mondania, hogy e véleménnyel szemben létezik másik, az ügryhöz adekvátan kapcsolódó releváns nézet.

Az 512/2012. (III.14.) számú határozatban a Médiatanács a Jobbik kérelmére indult eljárásban megállapította, hogy a TV2 2011. február 22-i Tények c. műsorában azért sérült a kiegyensúlyozott tájékoztatás, mert a médiaszolgáltató nem számolt be az Európai Bizottságnak a kohéziós támogatások felfüggesztésére vonatkozó javaslatával kapcsolatos, a többi párttól különböző Jobbik álláspontról. A médiaszolgáltatót a hatóság ebben az esetben is közlemény közzétételére kötelezte, vagy arra, hogy biztosítson lehetőséget a kérelmező álláspontjának a kifejtésére.

Ebben a döntésben az indokolás tehát az, hogy a Jobbik el nem hangozhatott álláspontja különbözött a híradásban megszólalt pártok véleményétől. A jobbikos pártelnök a rendkívüli sajtótájékoztatóján elfogadhatatlan, a magyar nép áldozatvállalására tekintettel nem lévő, durva beavatkozásnak minősítette az EB javaslatát, és arra utalt, hogy akár az Unióban maradást is meg kellene gondolni. A megszólaltatott fideszes politikusok ilyen messzire nem mentek, bár Szijjártó Péter véleménye némileg összecsengett a Jobbikéval, úgy nyilatkozott, hogy rendkívül sajnálatosnak és érthetetlennek, és a tényeket figyelembe nem vevő lépésnek tartják a Bizottság álláspontját, az ellenzéki pártok képviselői pedig amellet, hogy reményüket fejezték ki, hogy a döntés még nem végleges, a javaslat indokait próbálták megtalálni.

A három döntést vizsgálva azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a Médiatanács a releváns véleményeknek csak azokat tekinti, amelyek különböznek egymástól. A különbözőséget azonban mindig esetenként vizsgálják, és olykor nehéz érzékelni a differenciát, mert a döntéseket olvasva nincsen lényegi distinkció az 512/2012. (III.14.) számú törvénysértést megállapító, és pl. a 374/2012. (II. 22.) számú médiatanácsi, vagy a MF/12842-4/2011. számú hivatali, a kiegyensúlyozottsági kérelmeket elutasító határozatok alapjául szolgáló esetek között. Az 512/2012. (III.14.) számú határozatban vizsgált esetben a kérelmezőéhez hasonló, bár annyira nem sarkos, az EB döntését elutasító vélemény megjelenítését nem tartotta elegendőnek a hatóság, relevánsnak minősítve a Fidesz elutasító álláspontjánál még elutasítóbb Jobbik nézetet. A 374/2012. (II. 22.) számú médiatanácsi döntésben a hatóság szerint *lényegében* megegyezett az MSZP és a kiegyensúlyozottsági kérelmet előterjesztő Jobbik álláspontja az egykulcsos adót védelmező kormányzati álláspont ellenében. Mindkét párt a többkulcsos adót támogatná, így a Jobbik ez ügyben tartott sajtótájékoztatóján megfogalmazott álláspontról nem kellett hírt adni. Az MSZP elhangzott véleménye szerint mielőbb vissza kellene térni a többkulcsos adórendszerhez, a Jobbik a kétkulcsosat preferálta volna. A Médiatanács úgy vélte, elegendő volt a kormány politikájával szemben egy párt ellenvéleményét közzétenni. Az indokolásban kifejtették, hogy előre nem határozható meg, hogy hány eltérő véleményt kell bemutatni, de ha több szervezet álláspontja között lényegi eltérés nem tapasztalható, elegendő egy álláspont közzététele.

A 1437/2011. (X.19.) számú másodfokú határozatban a Médiatanács, majd ennek nyomán a Fővárosi Ítéltábla is kifejtette, hogy nem elfogadható a hírműfaj időbeli rövidegétől függővé tenni a releváns vélemények bemutatását. Ha a hír tartalma ezt indokolja, a véleménypluralizmus megjelenítésének kötelezettsége nem szerkesztői kérdés, ilyen szabadságot a műsorszám jellege, a szűk időkeret nem enged.

2011 októbere, a határozat megszületése óta a hírműfaj, mint a kiegyensúlyozottságot befolyásoló tényező szerepének értékelésében nyilvánvalóan változott a Médiatanács jogalkalmazói gyakorlata. A már részletezett 109/2012. (I.18.) számú határozatban a kiegyensúlyozottsági kérelmet egyebek mellett azért utasította el a médiahatóság, a hiányosságok mellett is kiegyensúlyozottnak tekintve az m1 csatornának a sajtószabadságért demonstrálók éhségstrájkjáról szóló tudósítását, mert figyelemmel volt arra, hogy a hírműsorban egy hír feldolgozására rövid idő áll rendelkezésre és nincsen mód az esemény részletes feldolgozására, és ebben az esetben a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményeit arányosan kell értelmezni.

Bár a Médiatanács e döntésével rossz precedenst teremthetett, az Ítéltábla megállapítása a hatóság korábbi jogalkalmazásának a helyességét erősíti.